

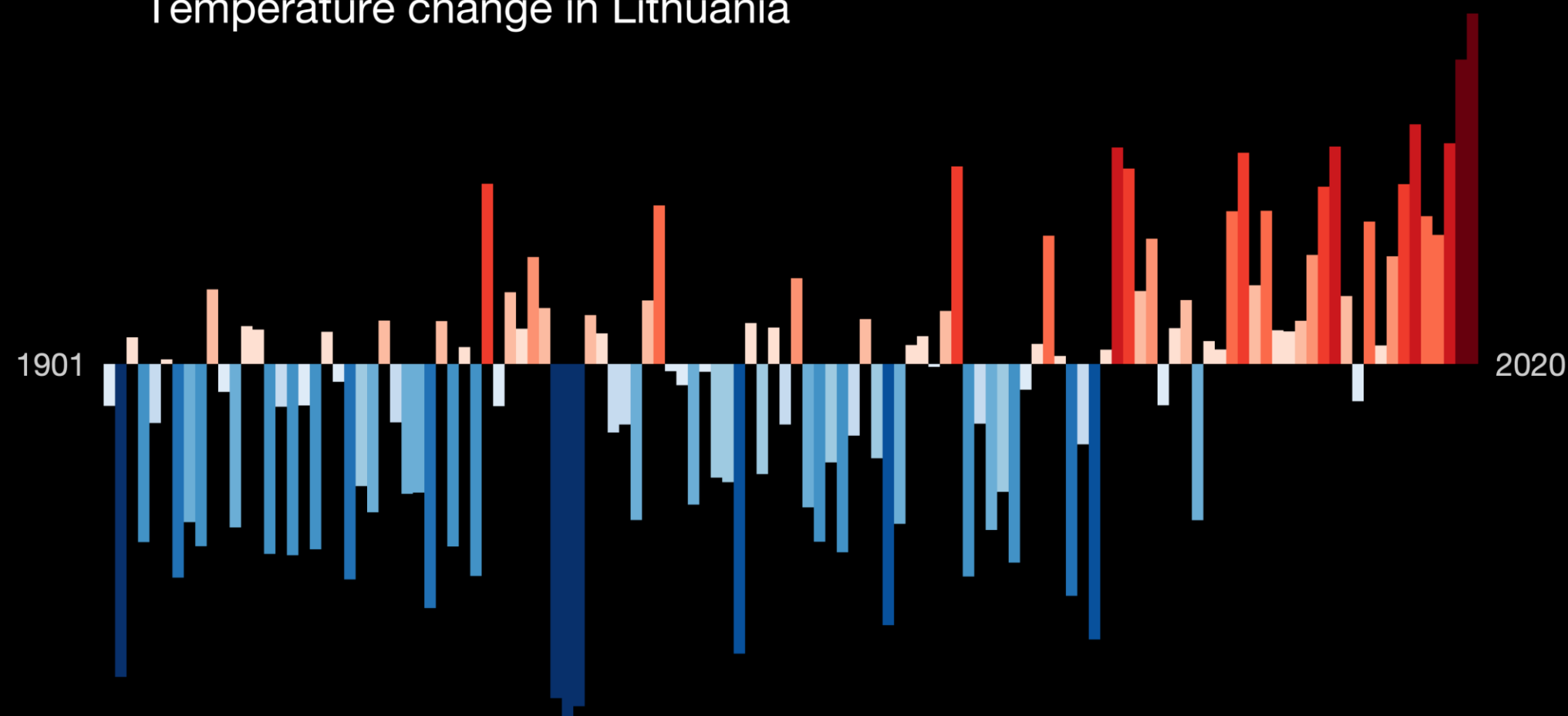
ŽALIOJI EKONOMIKOS TRANSFORMACIJA

GLOBALIOS EKONOMIKOS TENDENCIJOS NEATSIEJAMOS NUO KLIMATO KAITOS

Temperature change in Lithuania

Ed Hawkins, 2021 #ShowYourStripes

2030 m. klimato politikos tikslai

-55% vs. 1990 m.

-30% vs. 2005 m.

KITŲ ES VALSTYBIŲ
AMBICIJOS SIEKTI KLIMATO
NEUTRALUMO

2035 m.

Suomija

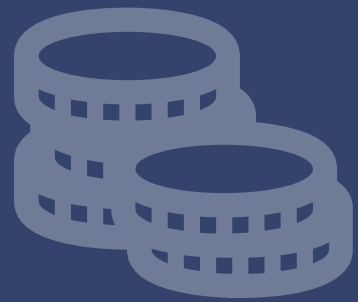
2045 m.

Švedija

2050 m.

Airija, Austrija, Belgija, Danija, Ispanija, Latvija,
Lietuva, Liuksemburgas, Nyderlandai, Prancūzija,
Vengrija, Vokietija.

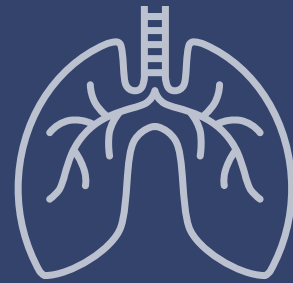
Oro taršos poveikis sveikatai ir gyvybei

4,7 proc.

2019 m. Lietuvos BVP
sudarė taršos poveikio kaštai.

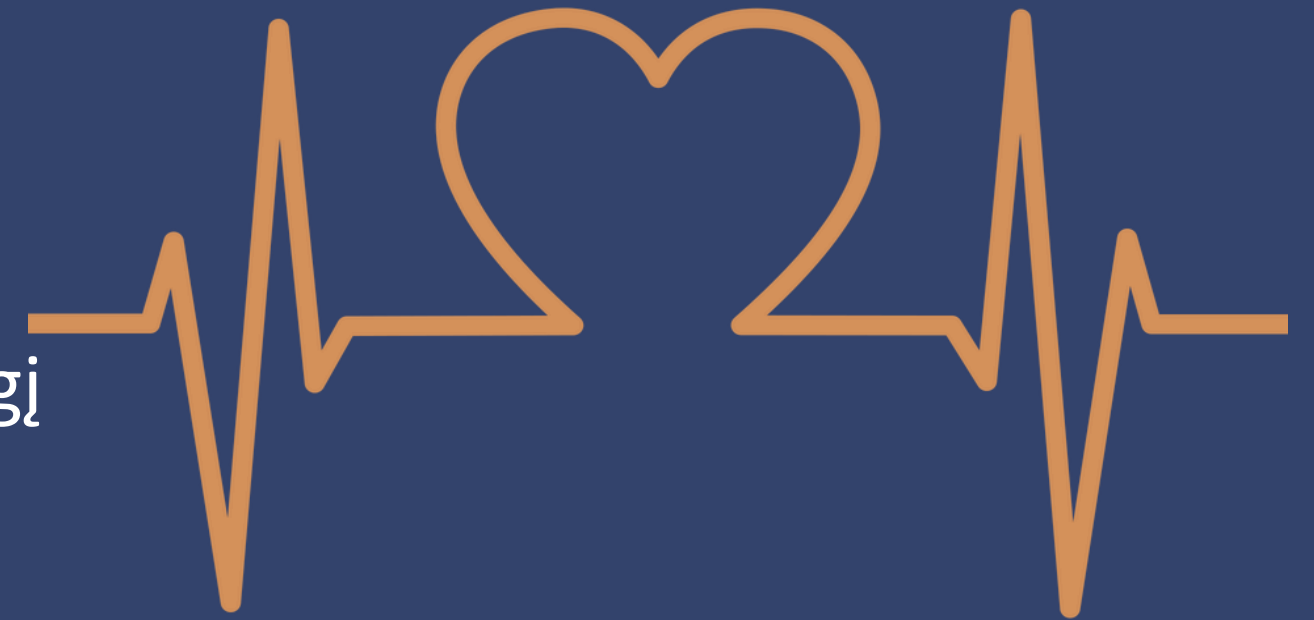
EBPO

52 proc.

gyventojų Lietuvoje gyvena
teritorijose, kuriose kietųjų dalelių
tarša viršija PSO rekomenduojamą lygį

EBPO

2,8 tūkst. žmonių

priešlaikinių mirčių pareikalavo oro
tarša Lietuvoje 2018 m.

Europos aplinkos agentūra, Air quality in Europe – 2020 report

Nuo pirmojo COVID-19 atvejo
pradžios mirė 4 mln. žmonių

9 mln.

priešlaikinių mirčių (16% visų mirčių),
pasaulyje 2015 m. pareikalavo oro tarša,
Europoje – daugiau kaip **400 tūkst.**

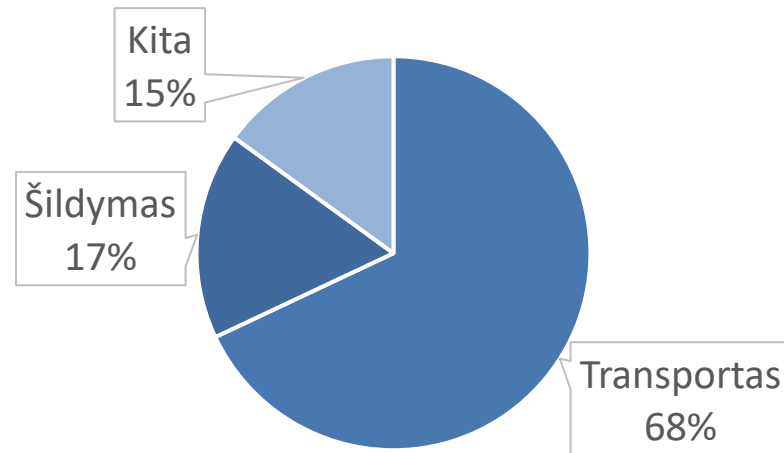
The Lancet Commission on pollution and health (October 2017)

Europos aplinkos agentūra, Air quality in Europe – 2020 report

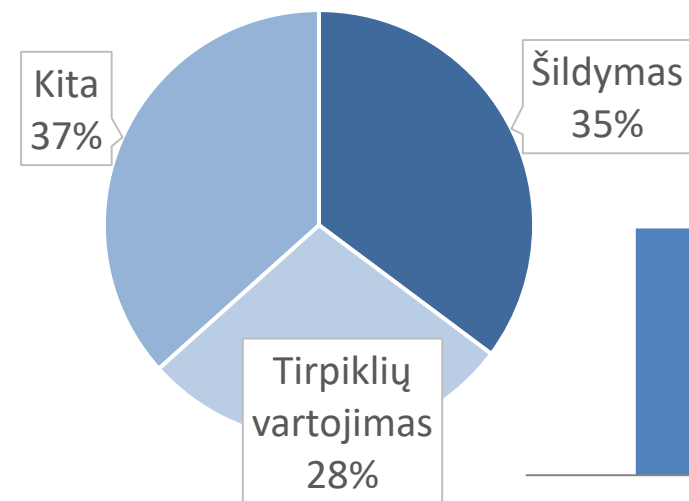

Oro taršos šaltiniai ir mažinimo tikslai

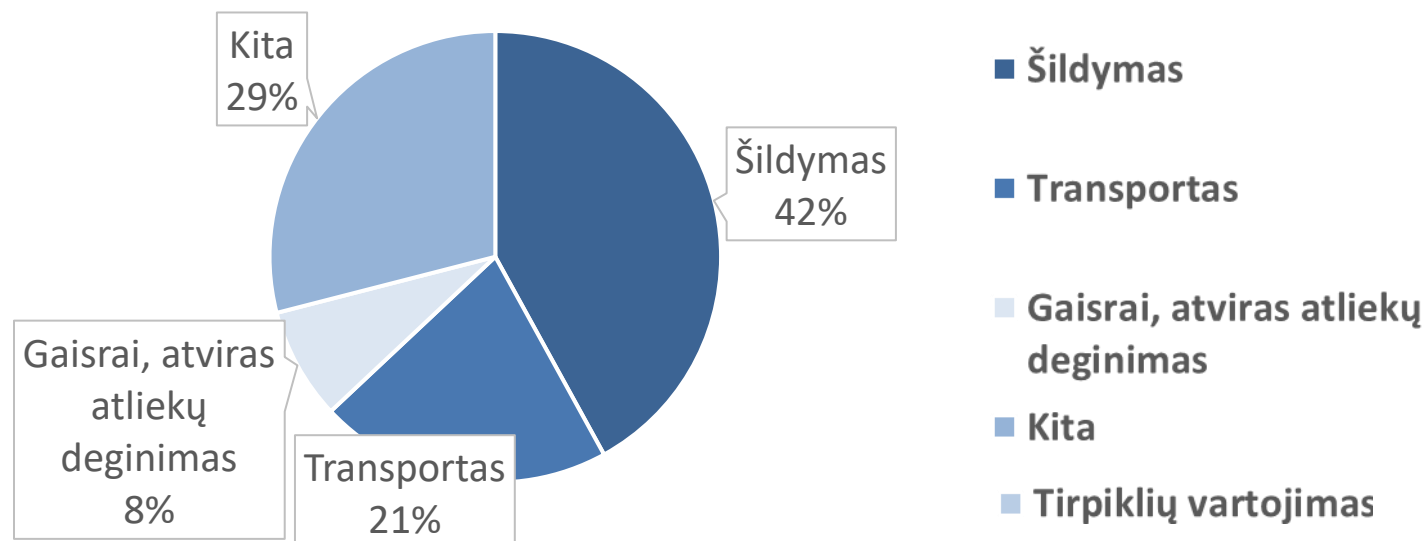
Ūkio sektoriai, daugiausiai generuojantys NOx, proc. 2019 m.

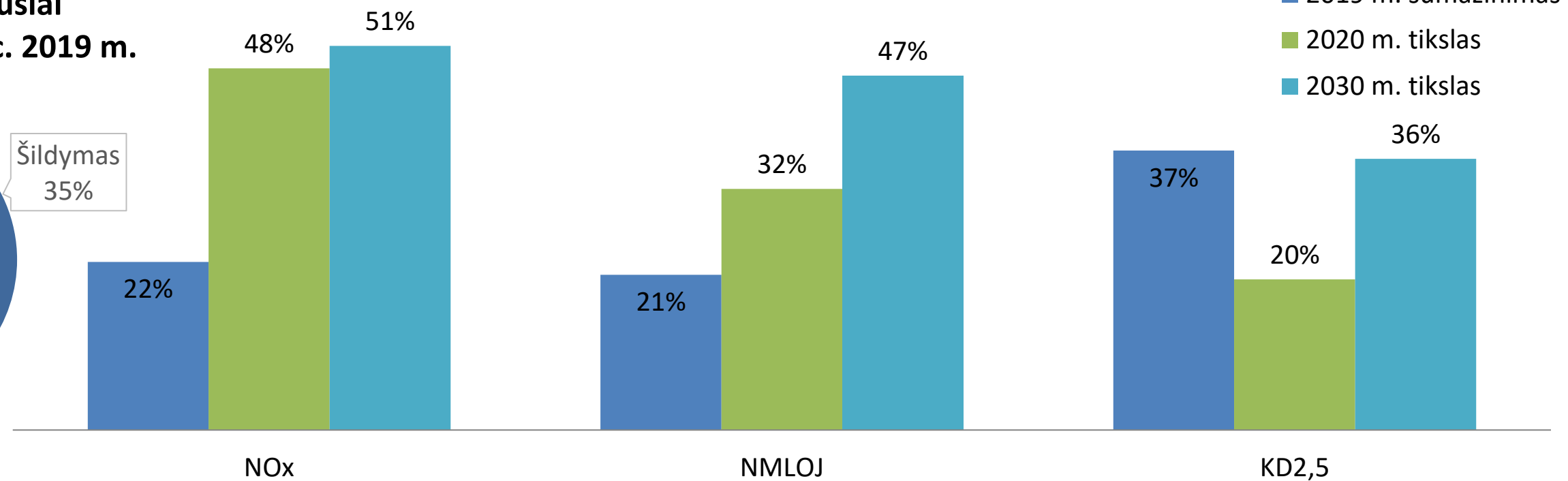
Ūkio sektoriai, daugiausiai generuojantys NMLOJ, proc. 2019 m.

Ūkio sektoriai, daugiausiai generuojantys KD2.5, proc. 2019 m.

Oro taršos mažinimo tikslai (Nacionalinių emisijų limitų direktyva)

Europos miestų užterštumo lygis kietosiomis dalelėmis, 2019 – 2020 m.

Šaltinis: Europos aplinkos apsaugos agentūra

Miestas	Vieta	KD2,5 koncentracija µg/m3
Talinas	4	4,4
Stokholmas	9	5
Helsinkis	11	5,2
Briuselis	133	10,08
Kopenhaga	143	10,24
Paryžius	154	10,25
Vilnius	174	11,2
Varšuva	269	16,98

2030 m. ŽALIOSIOS TRANSFORMACIJOS TIKSLAI LRV PROGRAMOJE IR DARBOTVARKĖJE

30 proc. sumažintas

2030 m.

išmetamųjų šiltnamio efektą
sukeliančių dujų (ŠESD) kiekis

Sąvartynuose šalinama ne
daugiau nei **5 proc. atliekų**

2050 m.

Lietuvos ekonomika tampa
žiedine ir klimatui neutrali

Mūsų buitis ir verslas būtų

2030 – aprūpinami **tik žaliaja energija ir šiluma**

2050 m.

Aplinkosauga taptų kiekvieno gyventojų
ir įmonės prioritetu.

ŽALIOSIOS TRANSFORMACIJOS RODIKLIAI:

suvartojamos elektros energijos iš AEI

50 proc.

įsigyjamų lengvųjų transporto priemonių
elektrinės

gyvulininkystės atliekų biometano gamybai

35 proc.

toks pasiektas miškingumo plotas Lietuvoje

30 proc.

namų ūkių - gaminantys vartotojai

15 proc.

transporte suvartojamų degalų iš
AEI

3 kartus

padidintas neariminio žemės dirbimo
plotus

DARBO VIETŲ KŪRIMO DARBOTVARKĖ

Klimato ir energetikos tikslų įgyvendinimas sukurs **virš 21 tūkst. darbo vietų**, o Lietuvos BVP bus **1,72 proc. didesnis**.

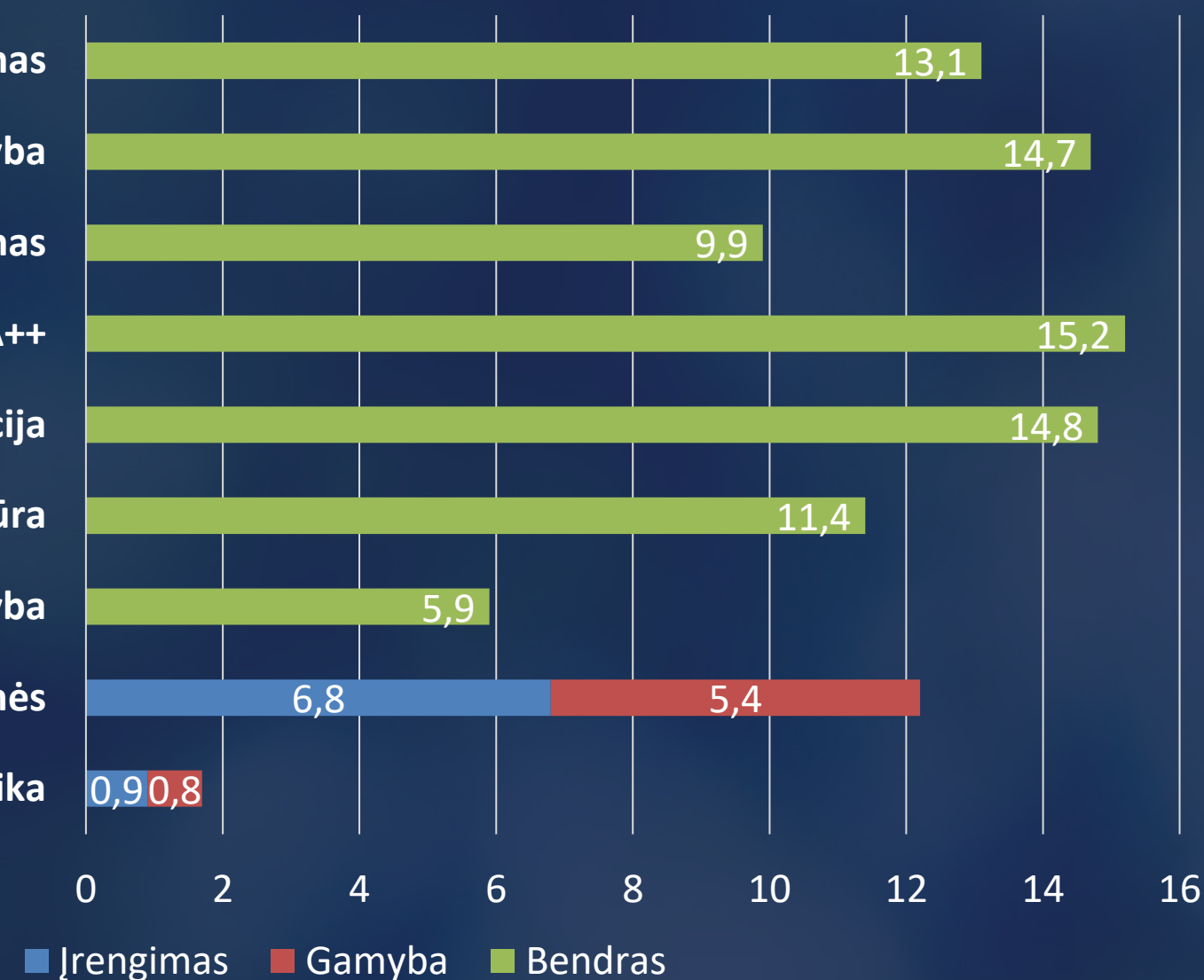
Lietuvos Baltijos jūros teritorijoje įrengtas 700 MW vėjo elektrinių parkas tiesiogiai sukurs apie **1340 darbo vietų**.

Skatindami atliekų perdirbimą ir antrinių žaliavų panaudojimą, transformuodami gamybos ir paslaugų verslo modelius, **iki 2024 m. sukursime 10 tūkst. naujų darbo vietų**.

Atliekų perdirbimas
Biodegalų gamyba
Pramonės efektyvumo didinimas
Nauja statyba, A++
Pastatų renovacija
Miesto transporto infrastruktūra
Vandenilio gamyba
Saulės jėgainės
Vėjo energetika

Darbo vietos/tenkančios mln. dolerių investicijų

Šaltinis Tarptautinė energetikos agentūra

MOKESTINIAI ŽALIOSIOS PERTVARKOS ELEMENTAI

Prarandama virš 120 mln. eur.

Lietuvos biudžeto lėšų kasmet dėl
iškastinio kuro lengvatų

Priklausomybė nuo energijos produktų importo
kasmet Lietuvai kainuoja apie 2,5 mlrd. EUR

ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema
– vienas efektyviausių ekonominių instrumentų
pasaulyje mažinant ŠESD išmetimus:
nuo 2005 iki 2019m.

išmetimai ES sumažėjo 35%, o Lietuvoje 39%.

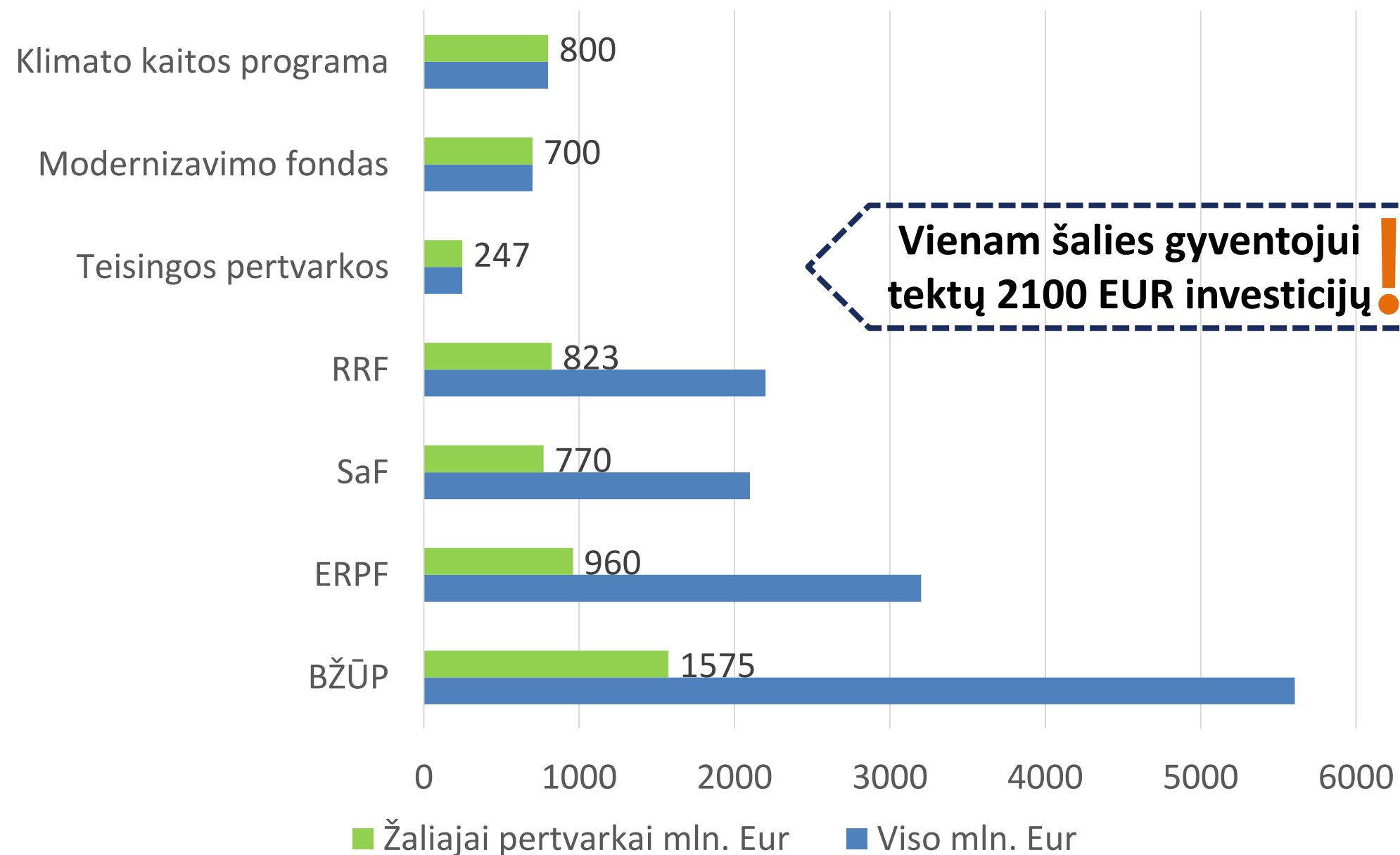
PERŽIŪRĖTINI MOKESČIŲ SISTEMOS ELEMENTAI

- Numatyti iškastinio kuro lengvatų atsisakymo terminus
- Įvesti CO₂ mokestį iškastinio kuro naudojimui
- Pritaikyti mokesčių tarifus oro taršos mažinimui
- Skatinti efektyvų vandens išteklių naudojimą
- Sparčiai mažinti komunalinių atliekų šalinimą sąvartynuose.

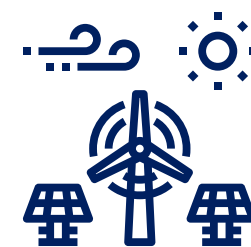

Virš 5,7 mlrd. Eur paramos žaliosioms investicijoms 2021-2030 m.

Virš 5,7 mlrd. Eur. skirta žaliajai Lietuvos ekonomikos
pertvarkai 2021-2030 m.

ŽALIŲJŲ INVESTICIJŲ KRYPTYS

Atsinaujinančios
energijos gamyba

Alternatyvių degalų
gamyba ir naudojimo
infrastruktūra

Renovacijos banga

Medinė statyba

Darnus judumas,
multi-modalumas

Mažai taršios transporto
priemonės

Neariminė
žemdirbystė

Biologinės įvairovės
apsauga,
agrarinė aplinkosauga

Pramonės
transformacija

Darbuotojų
perkvalifikavimas

Žaliojo vandenilio
infrastruktūra

Eko-inovacijos

Papildomai numatyti **36 mlrd. Eur.** ES skirstomų lėšų žaliosioms inovacijoms,
žaliųjų finansų produktams, visuomenės švietimui

ŽALIOJI EKONOMIKOS TRANSFORMACIJA

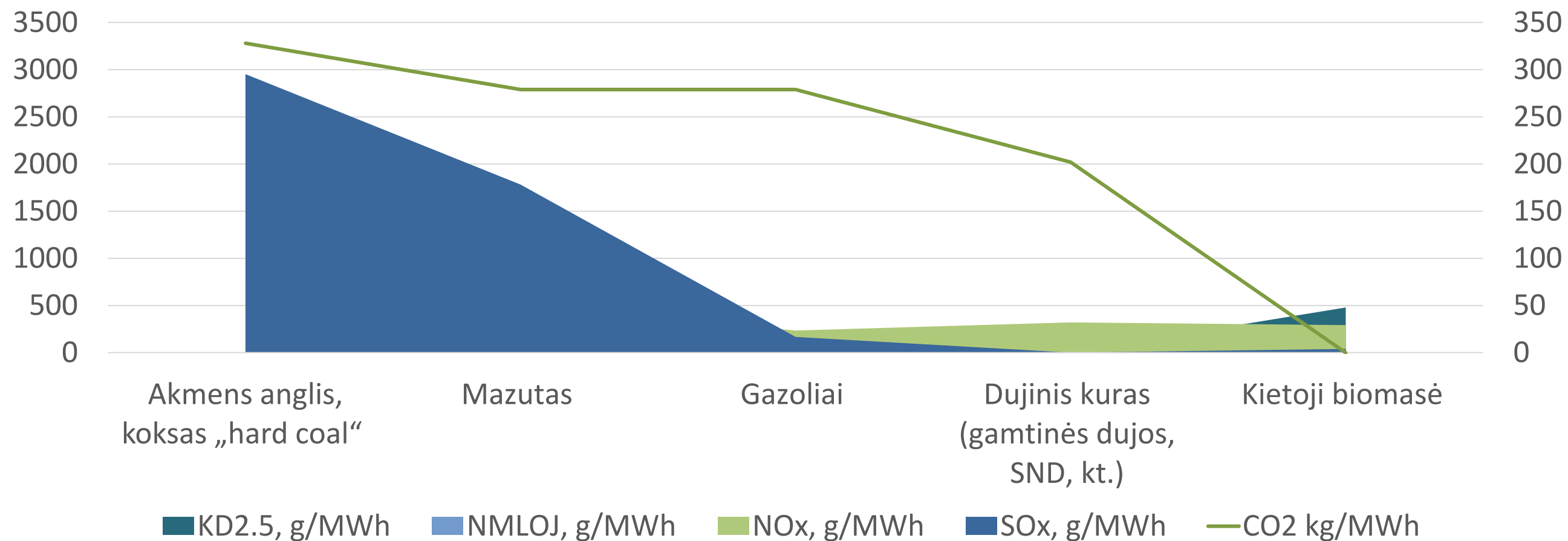
Šildymo sektorius

Oro tarša ir CO₂ išmetimai

Oro tarša ir CO₂ išmetimai kilogramais 1MWh pagaminti naudojant skirtingas kuro rūšis

TIKSLAS: iki 2030 m. atsisakyti anglies ir naftos produktų vartojimo šildymui, pereiti prie atsinaujinančių energijos išteklių – biokuro ir elektros.

ALTERNATYVOS: →

Prisijungti prie centrinio šildymo sistemos

Naudoti atsinaujinančius energijos išteklius šilumai gaminti

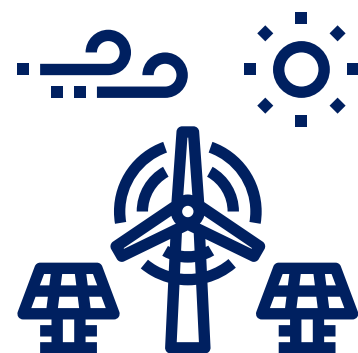
934 mln. eurų parama švariems šildymo sprendimams

apva priemonės: 2019-2021 m.

Fizinių asmenų pastatų atnaujinimas (30%)	24,2 mln. Eur
Viešųjų ir įmonių pastatų modernizavimas (30%)	22 mln. Eur

AEI naudojimas viešuose pastatuose (80%)	45 mln. Eur
AEI naudojimas įmonių pastatuose (30%)	16 mln. Eur
AEI panaudojimas gyvenamųjų namų šildymui, prisijungimui prie CŠT (30%)	27 mln. Eur
Parama ATL ir kitoms įmonėms pereiti prie AEI naudojimo (25%)	20 mln. eur

Struktūrinių fondų lėšos 2021-2027 m.

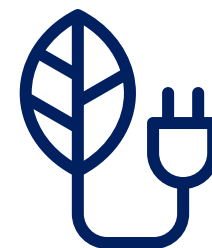
Neefektyvių šilumos gamybos įrenginių (katilų) keitimą efektyvesnėmis AEI naudojančiomis technologijomis

194,6
mln. Eur

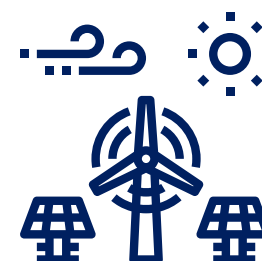
Daugiabučių gyvenamųjų namų renovacija, diegiant energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių naudojimo priemones

444,5
mln. Eur

Energijos vartojimo efektyvumo didinimą namų ūkiuose, neprijungtuose prie centralizuoto šilumos tiekimo tinklų

97,8 mln.
Eur

Elektros energijos gamybą iš AEI ir energijos kaupimo sprendimų diegimą namų ūkiuose

43,7 mln.
Eur

Akcizų lengvatų peržiūra: akmens anglis, koksas, lignitas, durpių briketai

Akcizai verslui

Akcizai buitiniams
vartotojams

Akmens
anglis, Eur/t

2021 m.

%
kainos
pokytis

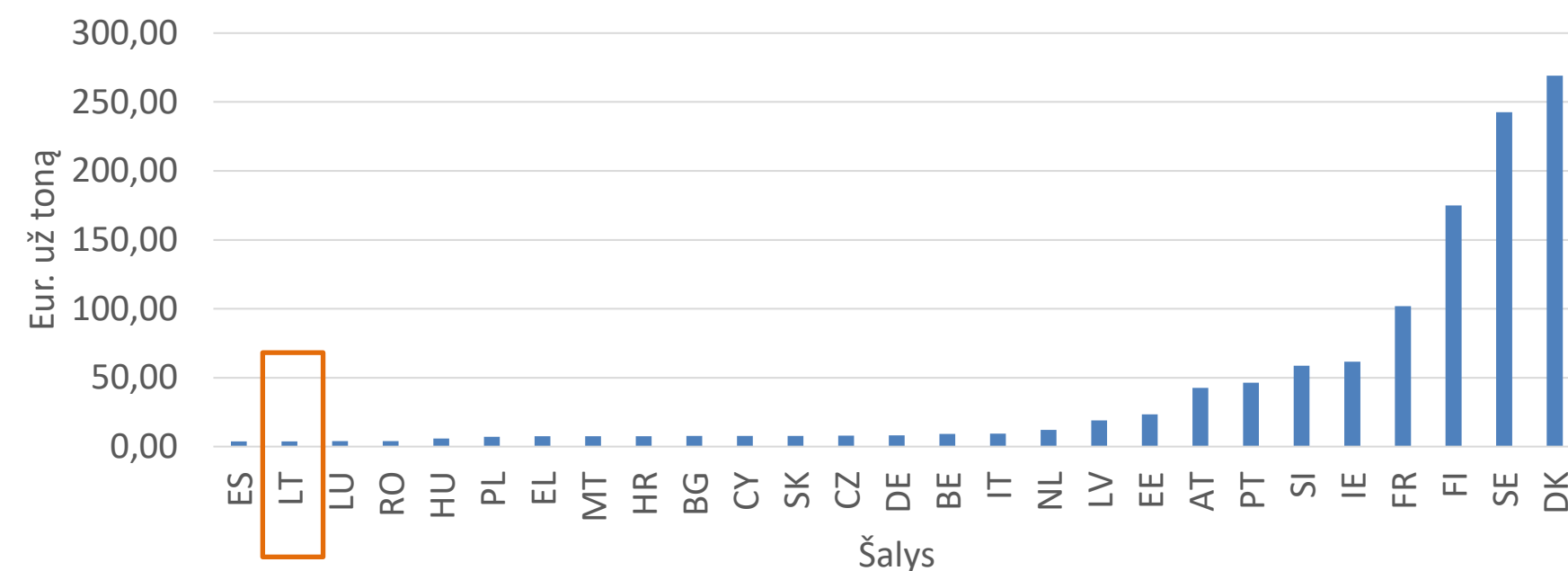
<21%

<15%

2023-2025 m.

Akcizų tarifai akmens anglims verslo reikmėms ES šalyse
2019m., Eur./t

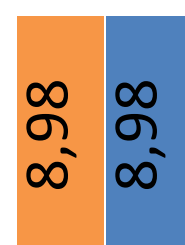

Koksas, lignitas,
Eur/t

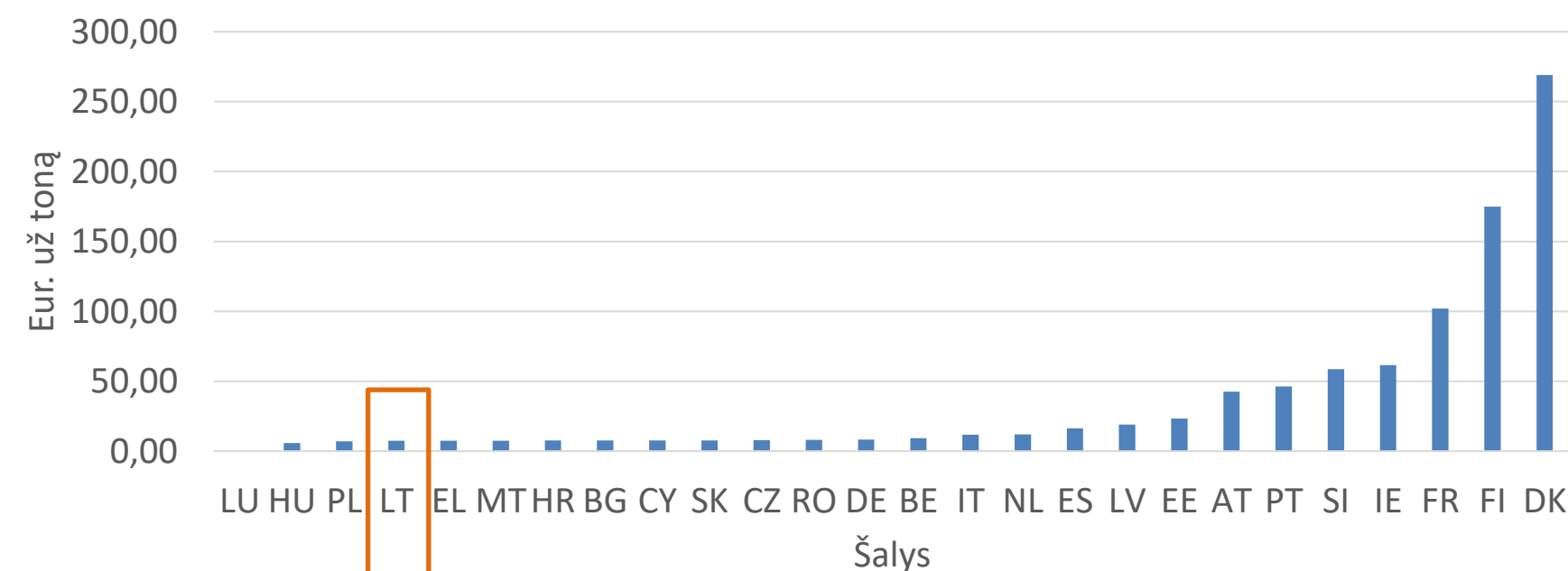

<21%

<17%

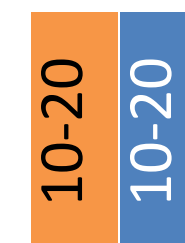
Akcizų tarifai akmens anglims ne verslo reikmėms ES šalyse
2019 m., Eur/t

Durpių briketai
šildymui, Eur/t

Neap-
mokestinta

<30%

ŠILDYMO KURAI: krosnių kuras (raudonas dyzelinas), naftos dujos buitiniams vartotojams

Akcizai su lengvata
Standartinis akcizo
tarifas

Krosnių
kuras,
Eur/1000l

Naftos dujos
buitiniams
vartojams,
Eur/1000l

2021 m.

21,14

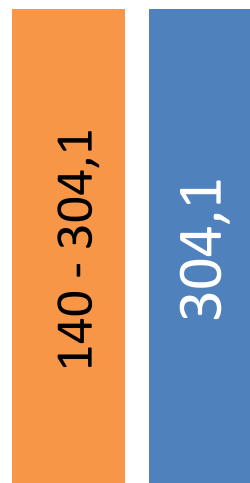
Neap-
mokestinta

2023-2025 m.

140 - 372

140 - 304,1

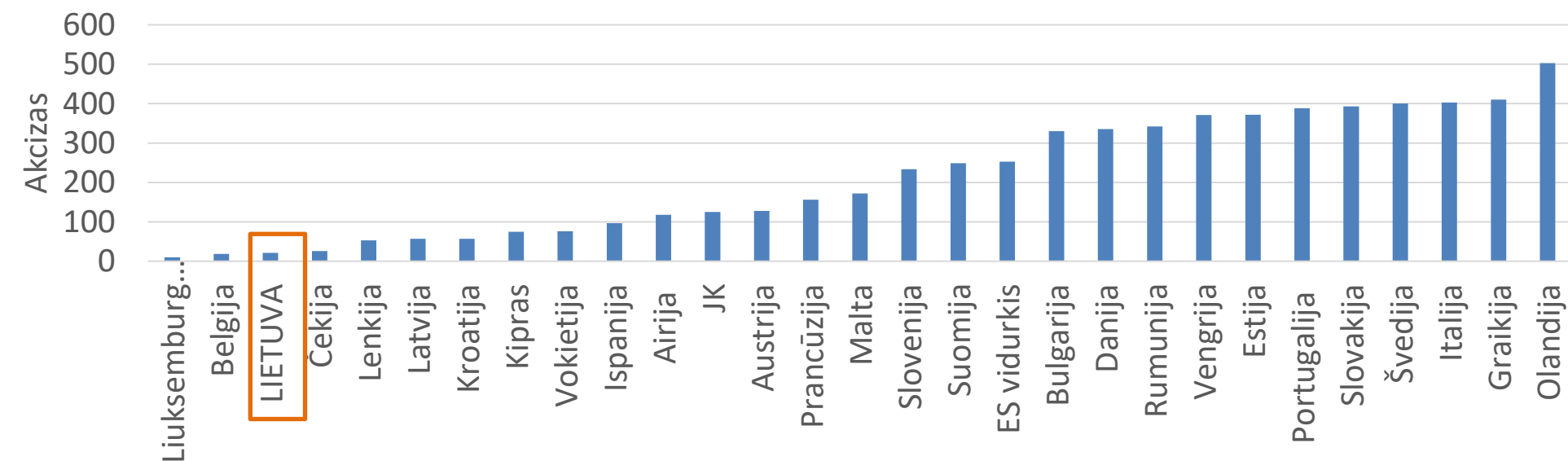

%
kainos
pokytis

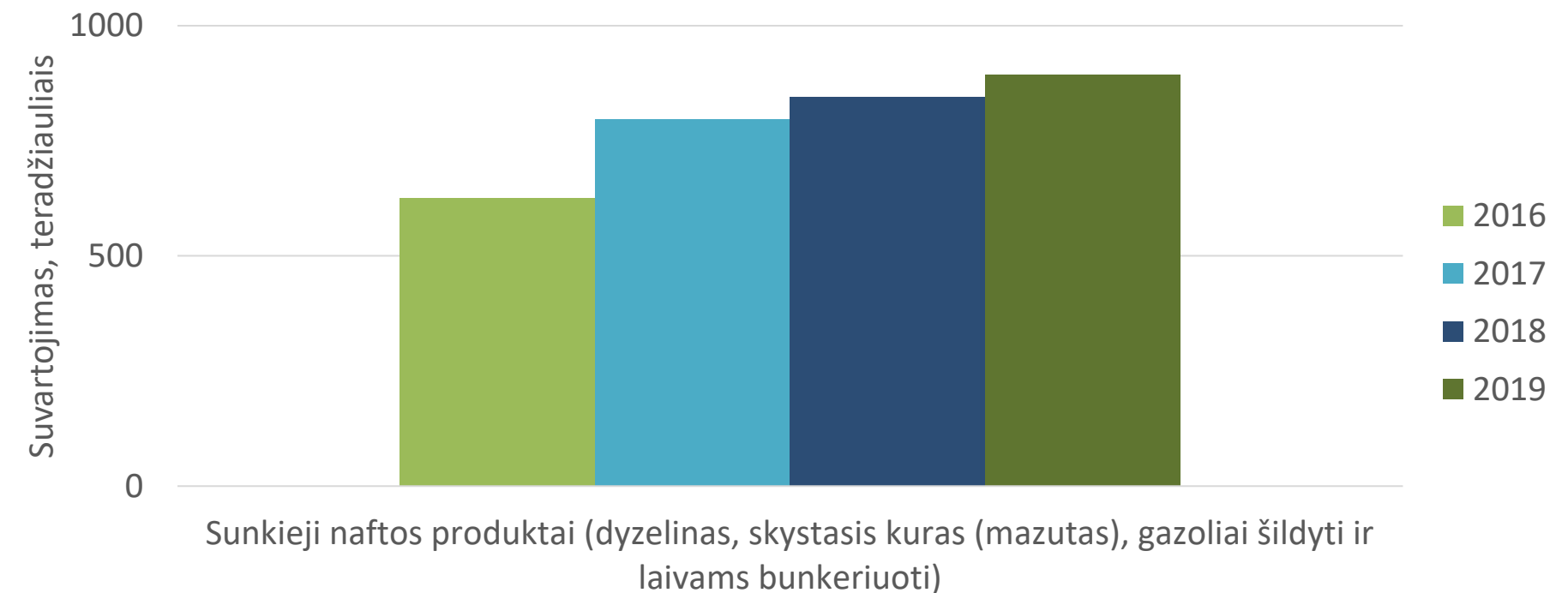
<80%

102 %

ES šalių akcizo dydžiai krosnių kurui šildymui namų ūkiuose 2019 m.,
Eur/1000 l

Galutinis sunkiųjų naftos produktų suvartojimas namų ūkiuose
2015–2019 m. teradžauliais

Akcizų lengvatų peržiūra: gamtinės dujos

Akcizai su lengvata

2021 m.

2023-2025 m.

%
kainos
pokytis

Gamtinės dujos kaip šildymui skirtas kuras verslo reikmėms, Eur/MWh

0,54

<7%

1

Gamtinės dujos tiekiamos buitiniams vartotojams ir asmenims, pagal Labdaros ir paramos įstatymą, Eur/MWh

0

<4%

0,5

Gamtinės dujos kaip šildymui skirtas kuras, išskyrus verslo reikmėms, Eur/MWh

1,08

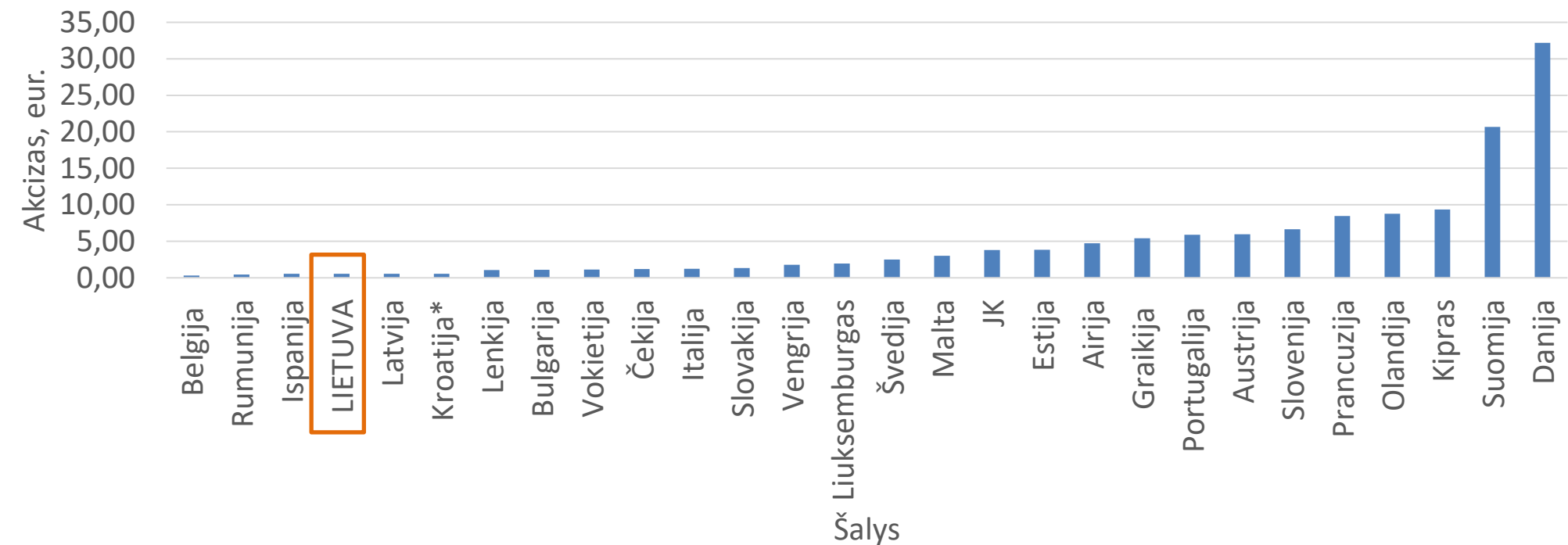
<2%

1,5

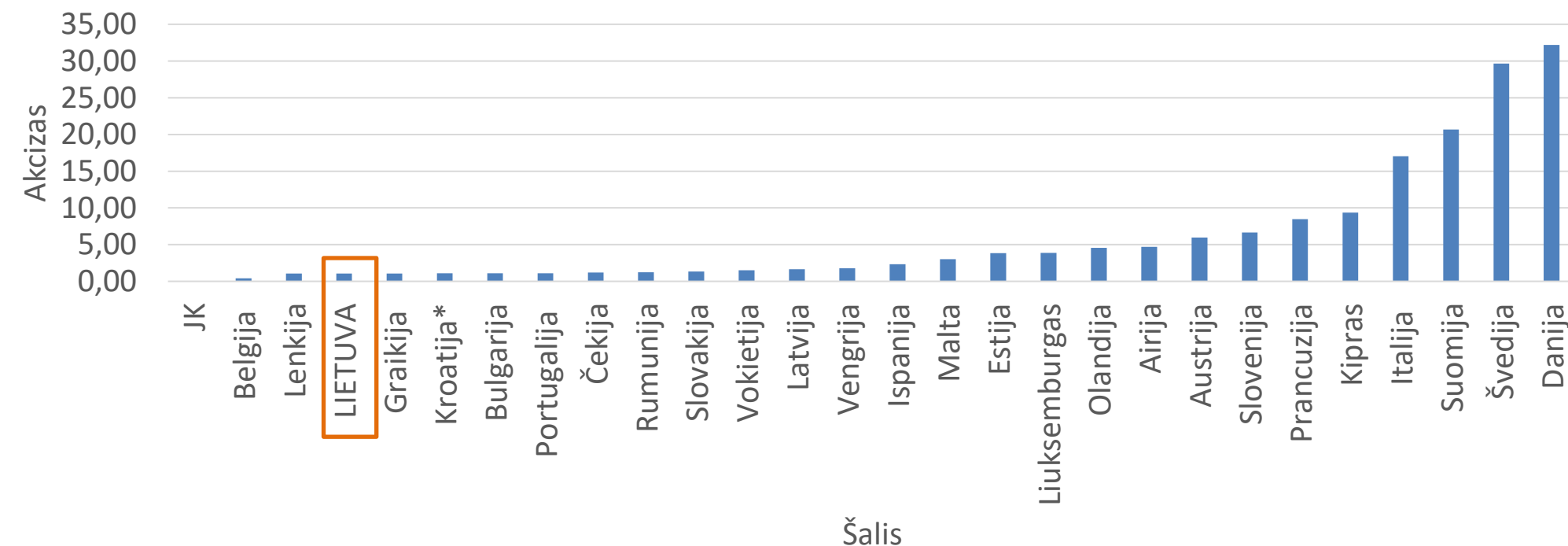
Neapmokestinta

Gamtinės dujos naudojamos mišriai šilumos ir elektros energijos gamybai, Eur/MWh

Gamtinių dujų akcizas verslui Eur/MWh

Gamtinių dujų akcizas ne verslui Eur/MWh

The background of the slide features a dark blue gradient. On the left side, there is a faint, semi-transparent image of a person's hands in a suit, cupping a pile of coins. A small plant with several green leaves grows out of the coins. The text is overlaid on this image.

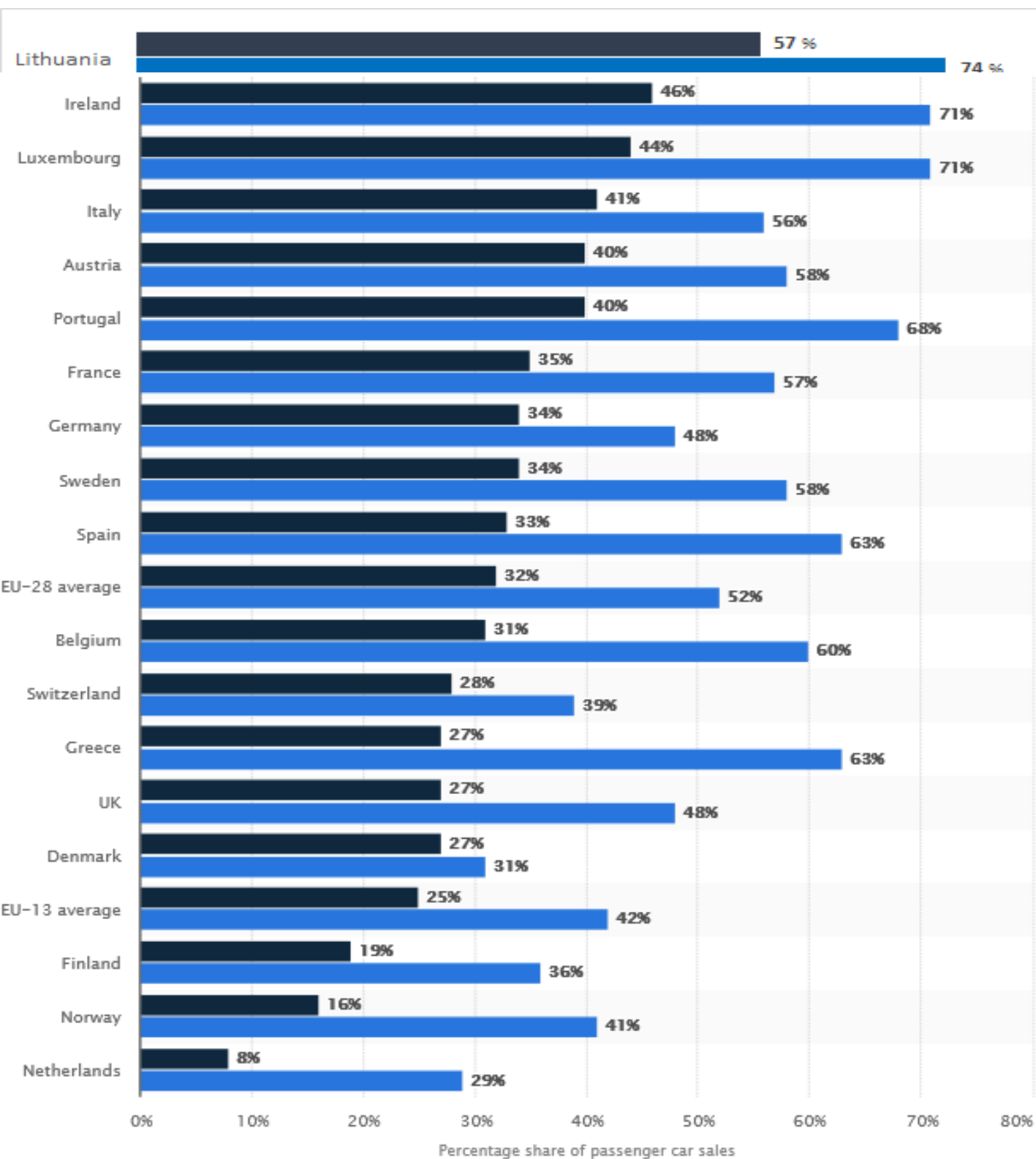
ŽALIOJI EKONOMIKOS TRANSFORMACIJA

Transporto kurai

Dyzelinių automobilių poveikis oro taršai dešimtimis kartų lenkia benzininius

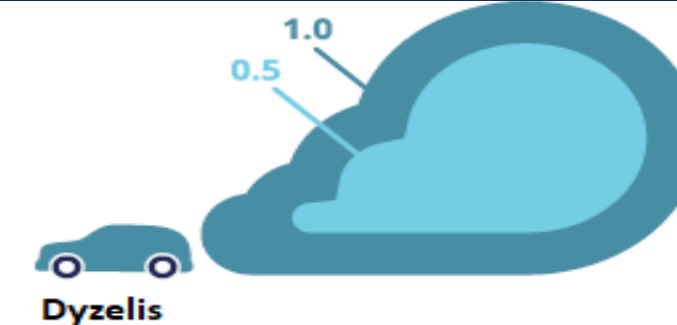
*Lietuvos duomenys pateikiami 2017 m. ir 2021 m.

● 2015 ● 2019

EURO 3
2000

NOx

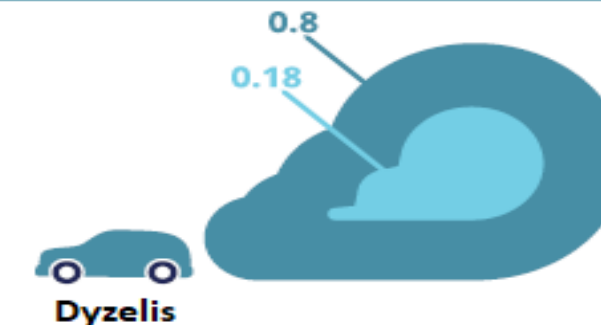

EURO 4
2005

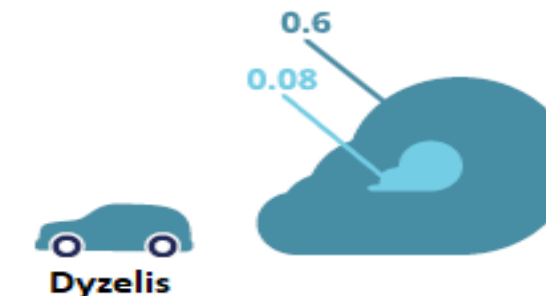

Realiomis sąlygomis išmatuotų išmetamų azoto oksidų (NOx) ir kietųjų dalelių (KD) kiekių palyginimas pagal kuro tipą atskleidžia dešimtis kartų didesnę dyzelio žalą visuomenės sveikatai ir aplinkai.

EURO 5
2009

EURO 6
2014

Dabartinis automobilių registracijos apmokestinimas pagal degalų rūšį

Dyzelinas	Benzinas	Dujos
2	1	0,9

EURO standartų ribinės vertės

Matavimų rezultatai realiomis sąlygomis

Azoto oksidai (NOx) išmetimai (g/km)

KD

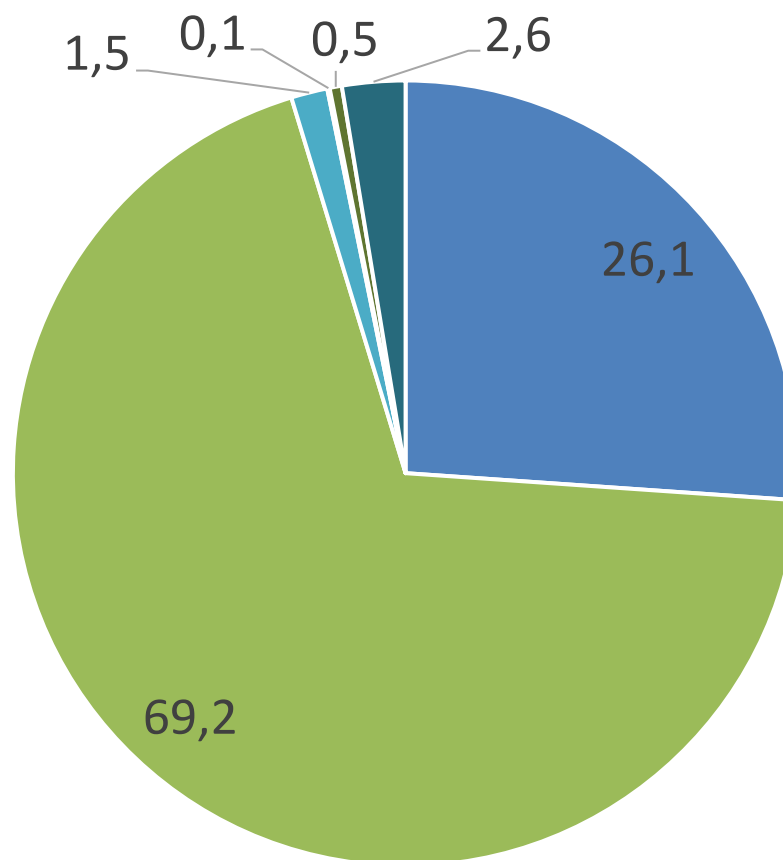

Transporto sektoriaus žalinimas

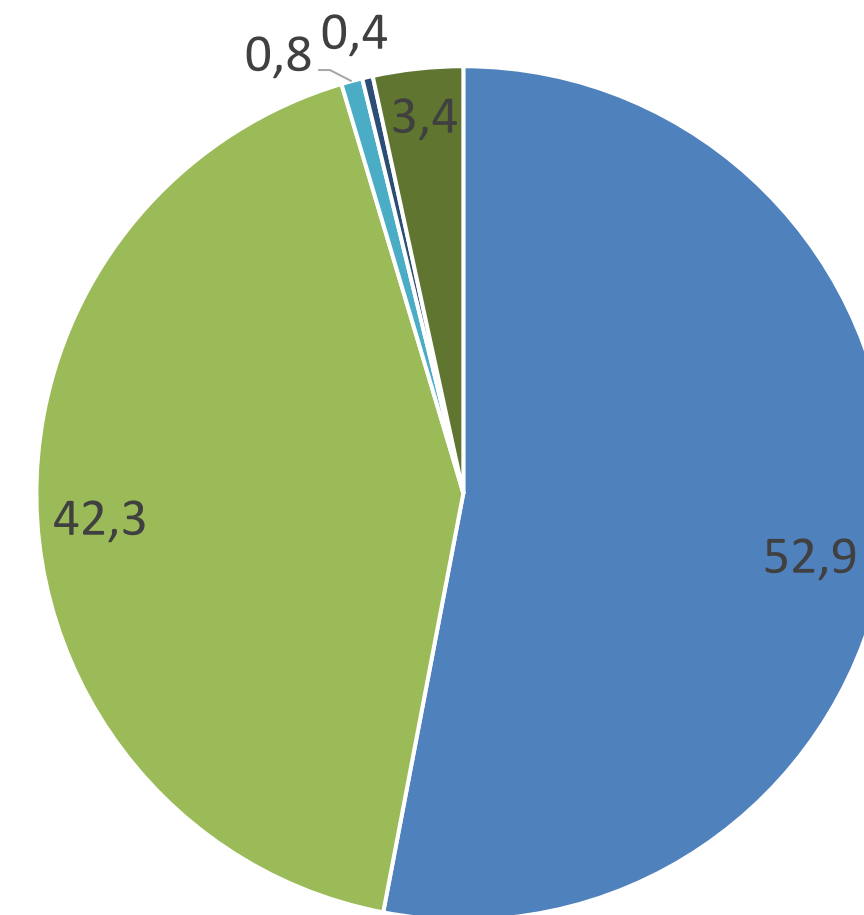
TIKSLAS: perpus sumažinti dyzelinių lengvųjų automobilių dalį Lietuvos automobilių parke

Lietuvos automobilių parkas pagal naudojamo kuro rūšis,
2019 m.

ES Automobilių parkas pagal naudojamo kuro rūšis, 2019 m.

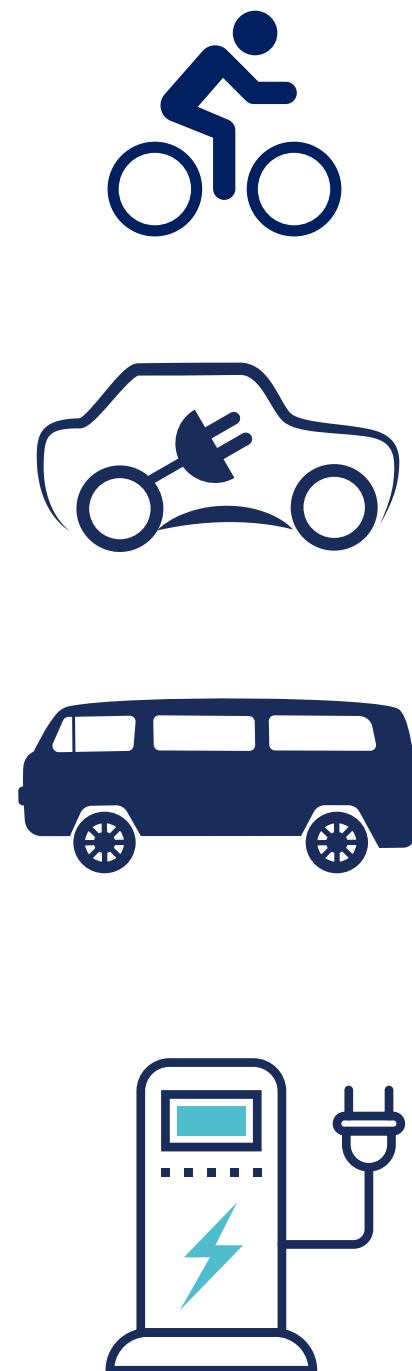
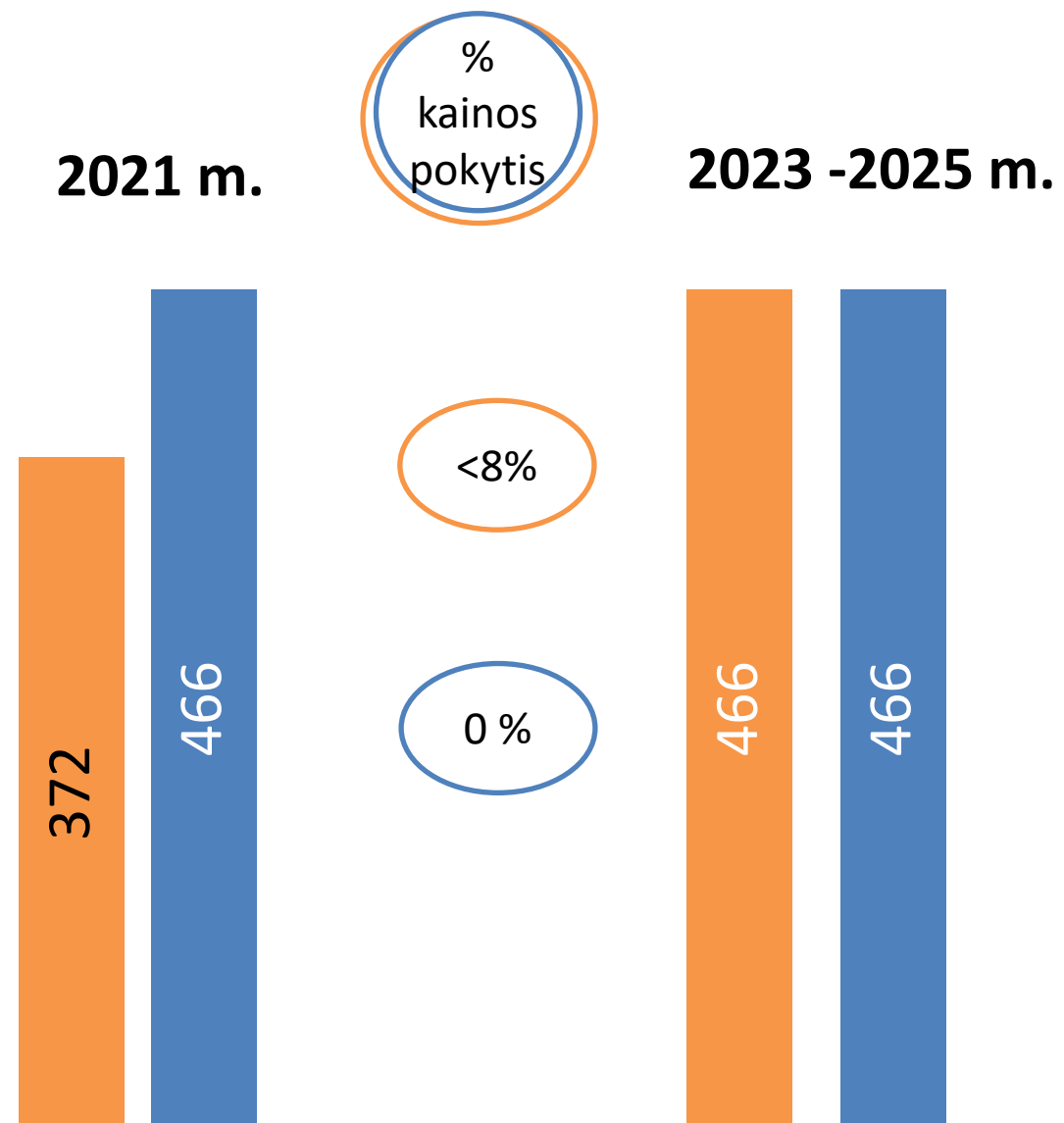

Akcizų peržiūra: dyzelinas ir benzinas

Transporto kurų
akcizas, Eur./1000 l

250
mln.€

204
mln.€

160
mln.€

125
mln.€

100
mln.€

29
mln.€

Parama transformacijai

Viešojo transporto parko atnaujinimas
alternatyviais degalais ir elektra varomomis
transporto priemonėmis

Automobilių įkrovimo elektra ar alternatyvių
kurų infrastruktūrai

Kitos darnaus judumo skatinimo
priemonės

Naujų dviračių takų tiesimui ir esamų
rekonstrukcijai

Skatinimas įsigyti mažiau taršias transporto
priemones

Alternatyvių kurų gamybai

ŽALIOJI EKONOMIKOS
TRANSFORMACIJA

CO₂ dedamoji

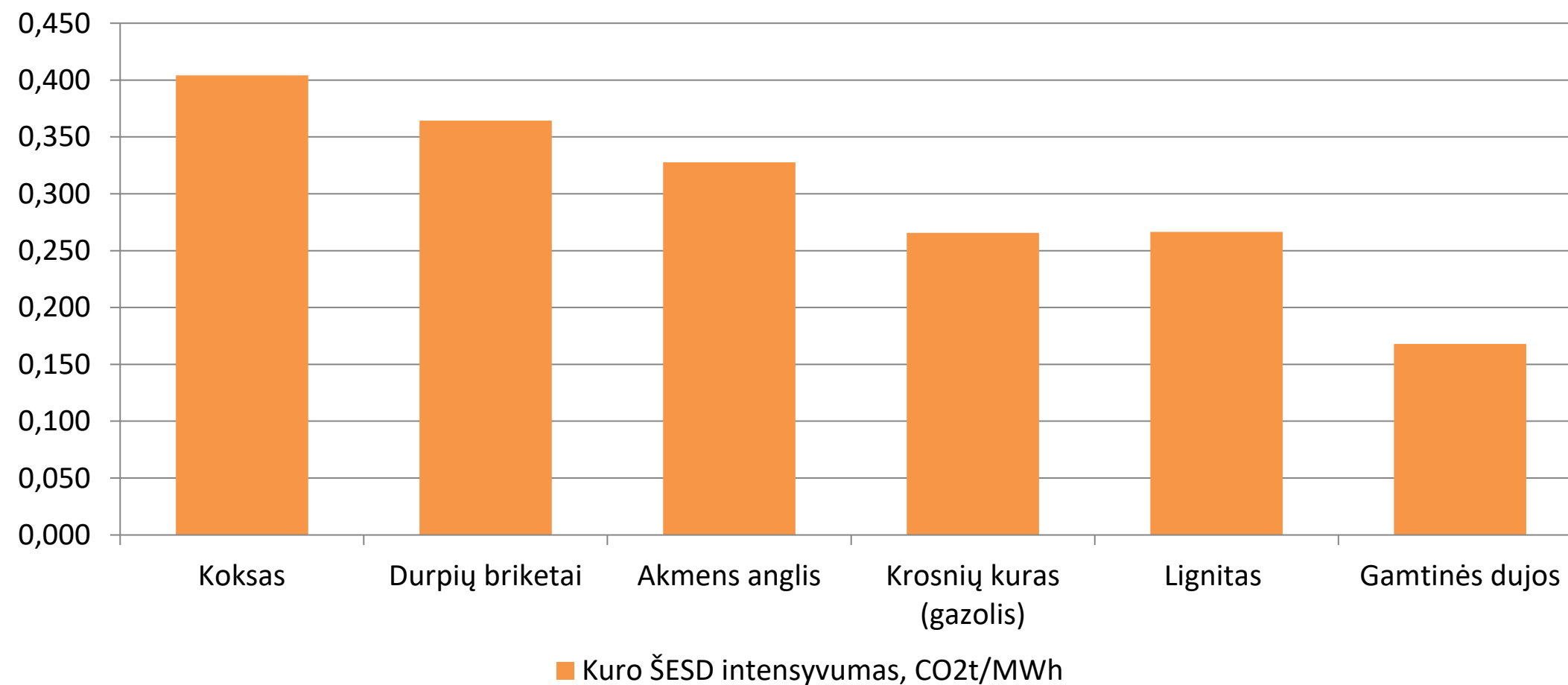

Energijos produktų apmokestinimas pagal CO₂

TIKSLAS: skatinti atsisakyti pačių taršiausių iškastinio kuro rūšių, mažinti iškastinio kuro importą, didinti žaliųjų verslo projektų atsiperkamumą, skatinti kuro vartojimo efektyvumą versluose ir namų ūkiuose

Kuro ŠESD intensyvumas, CO₂t/MWh

Kuro rūšis	Pastatų šildymas	Transportas	Kuras komercinei veiklai
Anglis, koksas, lignitas, durpės	+	n/a	+
Dyzelinas/ gazolis	+	+	+
Benzinas	n/a	+	n/a
Suskystintos naftos dujos	+	+	n/a
Suskystintos Gamtinės dujos (50% CO ₂)	+	-	+
Elektra (ATLPS)	-	-	-

NETAIKOMAS APYVARTINIŲ TARŠOS LEIDIMŲ (ATL) SISTEMOJE DALYVAUJANČIOMS ĮMONĖMS

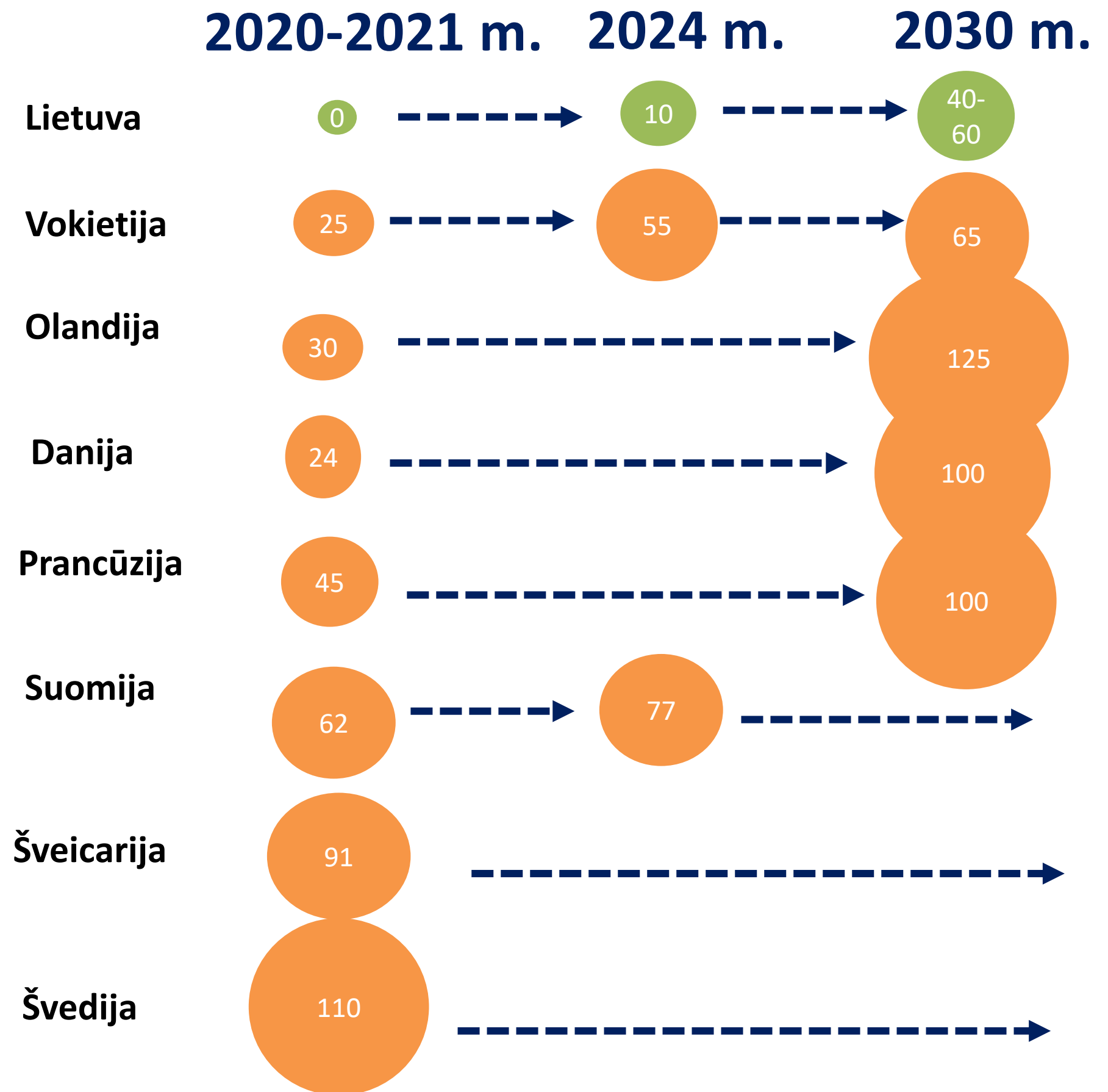
Apmokestinimas pagal CO₂ – globali tendencija

CO₂ tarifas Europoje (eurai/ tona CO₂e) 2019 m.

62.18 0.09 48.46 108.81 23.77 17.37 1.83 9.14
90.53 27.43 25.60 0.37 20.12 44.81 14.63

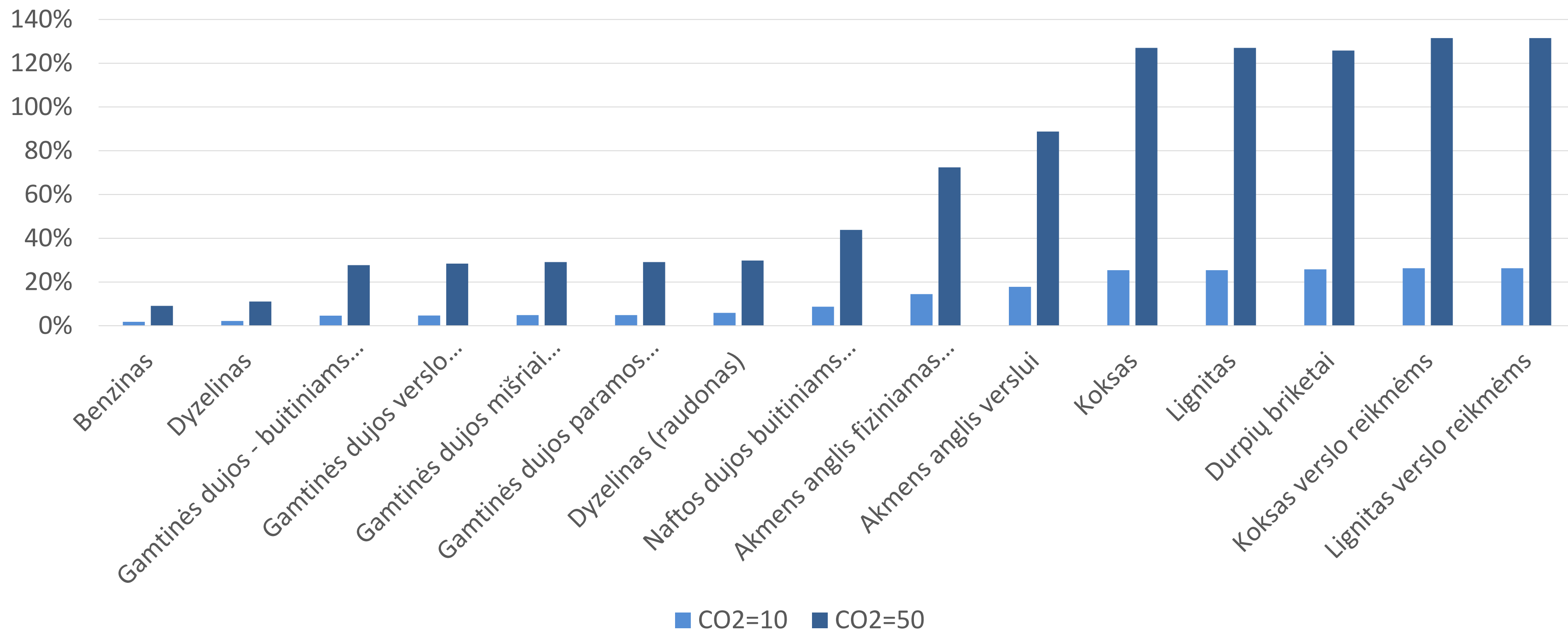
Powered by Bing
© GeoNames, Microsoft, TomTom

CO₂ dedamoji labiausiai paveiks pačius taršiausius kurus

Kainos pokytis su CO₂ dedamąja

The background of the slide features a dark blue gradient. On the left side, there is a faint, semi-transparent image of a person's hands in a suit, cupping a pile of coins. A small green seedling with three leaves is growing out of the coins. The text is overlaid on this image.

ŽALIOJI EKONOMIKOS TRANSFORMACIJA

Žaliasis dyzelinas

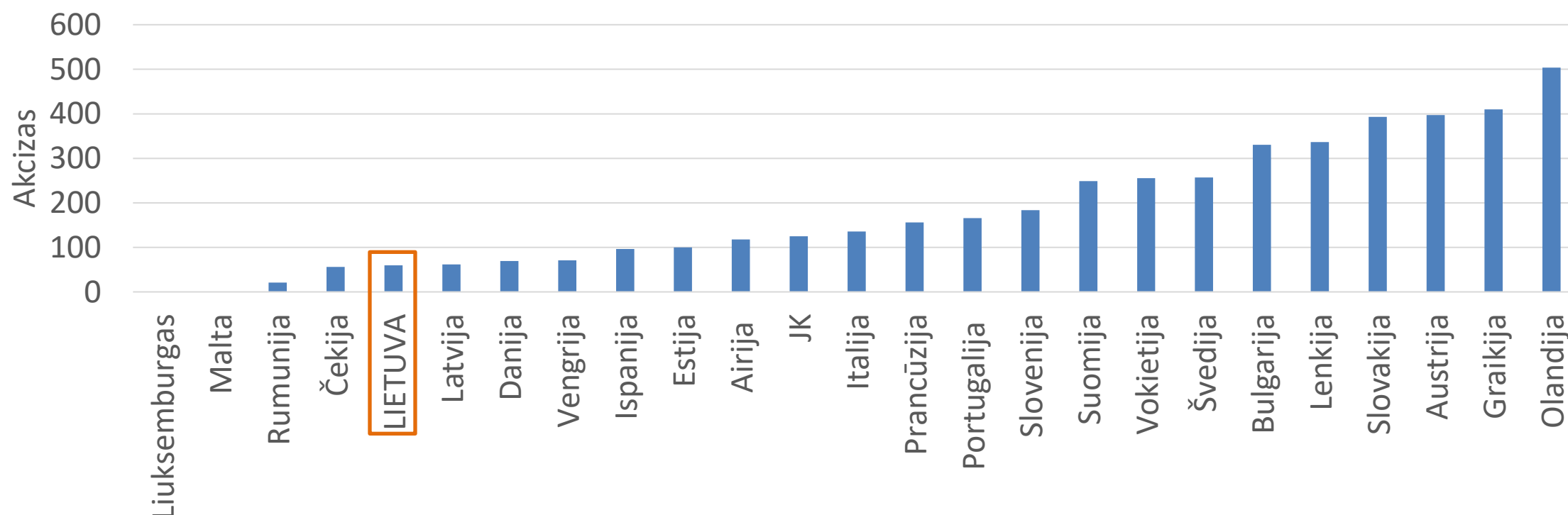

ŽALIASIS DYZELINAS

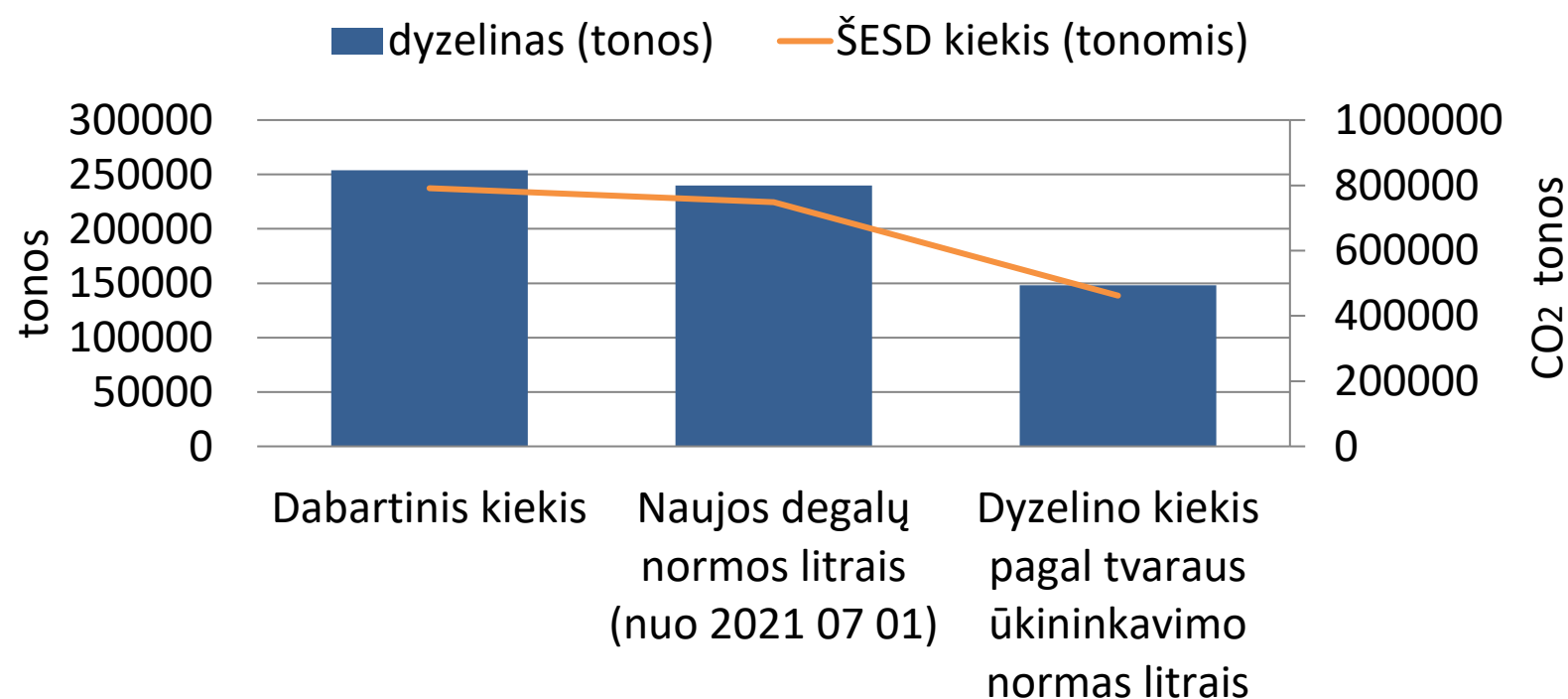
TIKSLAS: skatinti iškastinio kuro naudojimo efektyvumą ir alternatyvių degalų plėtrą žemės ūkio veikloje.

ES šalių žaliojo dyzelino tarifas 2019 m. , Eur./1000 l

Dyzelino sunaudojimas ir CO2 emisijos tonomis

Parama žemės ūkio žaliajai transformacijai

1575 mln.

Bendrosios žemės ūkio politikos žalinimo priemonės

90 mln.

Biodujų ir kitų antros kartos biodegalų gamybai

50 mln.

Beariminei žemdirbystei

ŽALIASIS DYZELINAS

ALTERNATYVOS:

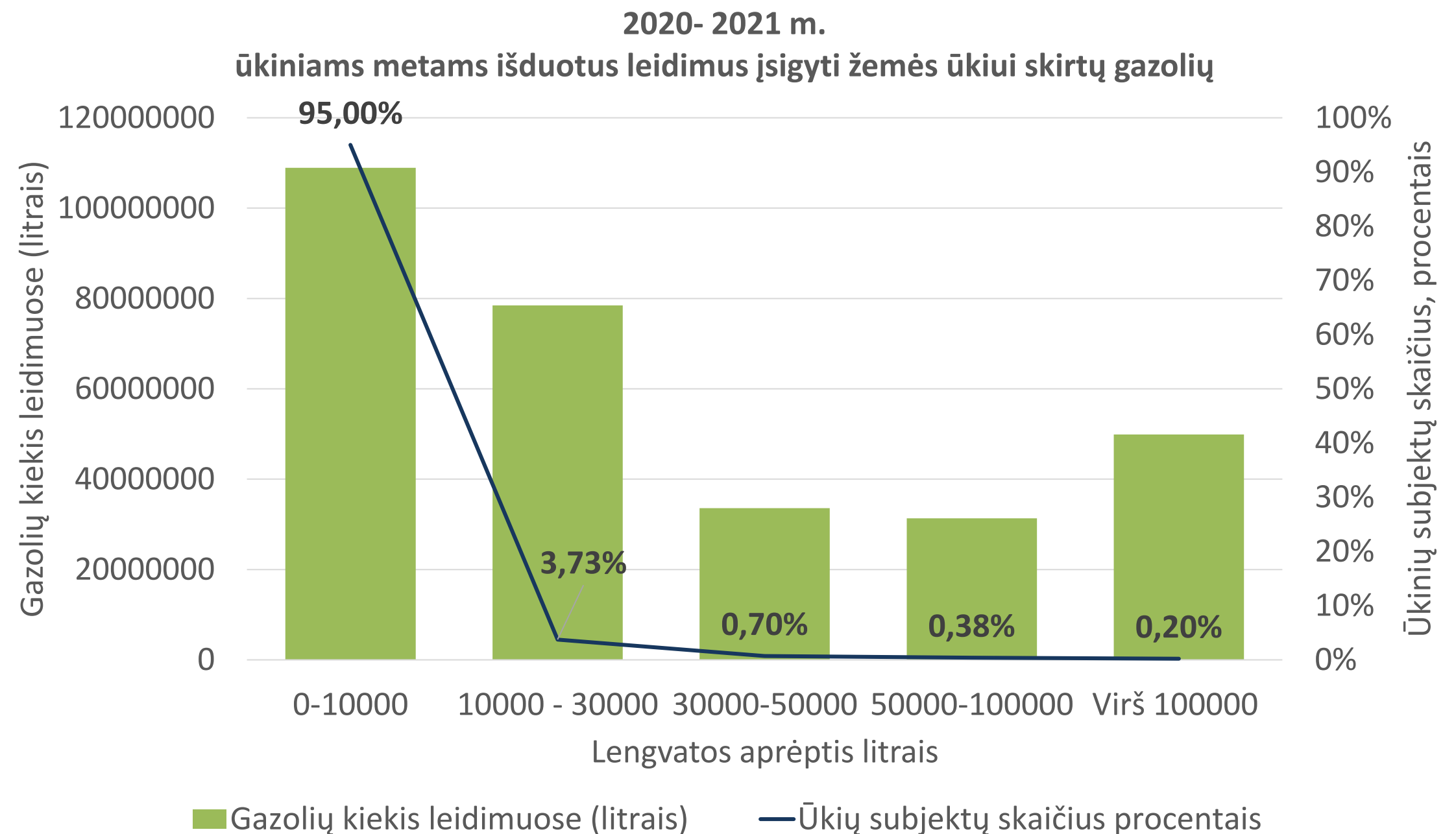
Atsisakyti „žalio dyzelino“ lengvatos, suderinus tiesioginių išmokų ūkininkams padidinimą iš valstybės biudžeto

Lengvatos "žaliajam dyzelinui" palaipsnis mažinimas

Kuro normų artinimas prie TAŪT

Palaipsnis maksimalaus metinio kiekio mažinimas, skatinant beariminę žemdirbystę

! Teisiškai įpareigoti žaliąjį dyzeliną naudoti tik žemės ūkio technikoje.

A dark blue background featuring a faint image of a hand holding a small plant with several leaves. The hand is cupped, and the plant is growing from it. The text is overlaid on this image.

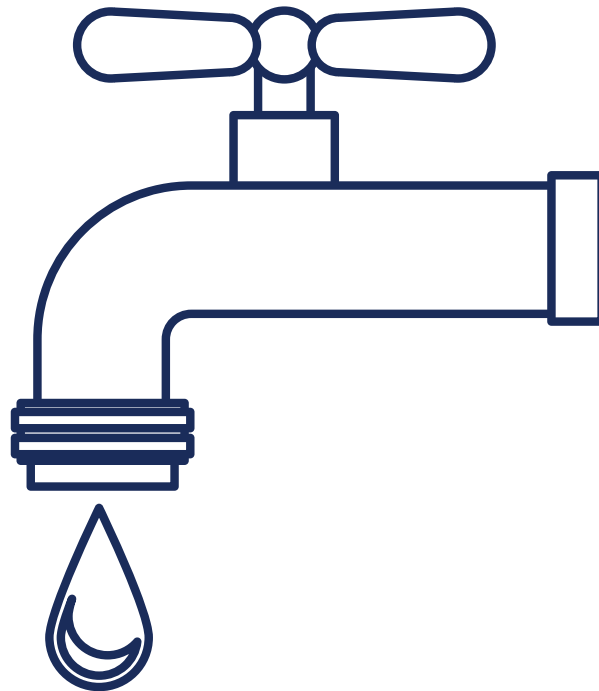
ŽALIOJI EKONOMIKOS TRANSFORMACIJA

Vandens išteklių apmokestinimas

VANDENS IŠTEKLIAI – SENKANTIS ŠALTINIS

**GYVENTOJAI IR
VERSLAS**

moka už pirmą
vandens lašą

ŪKININKAI

pradedą mokėti tik kai
žemės ūkio veiklai
sunaudojama 100 m³

Šiuo metu tik apie **53** **proc.** šalies vandens
telkinių atitinka geros
kokybės reikalavimus,
o siektinas rodiklis yra
90 proc.

VANDENS MOKESČIAI: požeminis ir paviršinis vanduo

ESAMAS

Nereikia leidimo ir netaikomas mokestis:

- už **požeminį** vandenį naudojamą žemės ūkio veiklai, kai išgaunama mažiau kaip 100 m³ per parą;
- už paviršinį vandenį, naudojamą **sodininkų bendrijų** ir kai išgaunama mažiau kaip 100 m³ per parą;

Mokesčio dydis:

- už **požeminį** vandenį, kai žemės ūkio veiklai naudojama 100 m³ ir daugiau per parą vandens tarifas – 0,03 Eur/m³
- už **paviršinį** vandenį kai naudojama 100 m³ ir daugiau per parą, išskyrus sodininkų bendrijas, tarifas – 0,003 Eur/m³

Nuo mokesčio už paviršinį vandenį **atleidžiamos**: hidroelektrinės, kurių galia mažesnė nei 10 MWh

Nustatyti, kad leidimas **požeminio ir paviršinio** vandens išgavimui privalomas, kai stacionariais įrenginiais paimama:

- nuo 2024 m. 10 m³ ir daugiau per parą
- nuo 2028 m. nuo pirmojo kubinio metro

Nustatyti **požeminiam** ir **paviršiniam** vandeniui vienodą tarifą

Visoms hidroelektrinėms taikyti dabar nustatytą tarifą

**ŽALIOJI EKONOMIKOS
TRANSFORMACIJA**
Lakiųjų organinių junginių
apmokestinimas

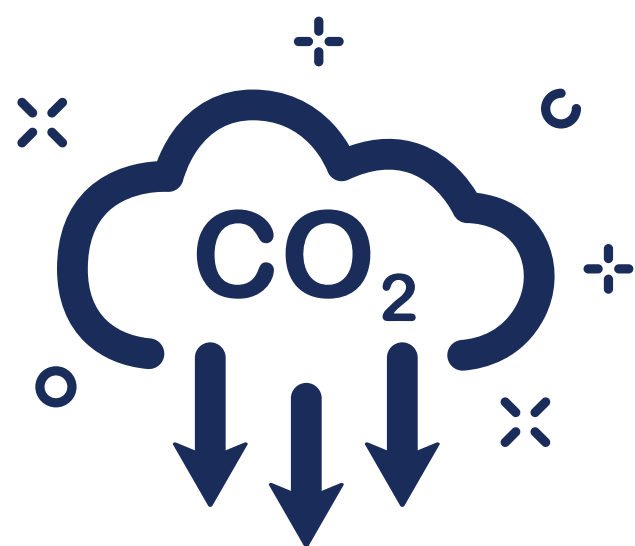
MOKESČIAI UŽ APLINKOS TERŠIMĄ: organinius tirpiklius naudojantys įrenginiai

Pagal dabartinį reglamentavimą,
mokesčio mokėtojai yra tie, kuriems
privalomas TIPK ir (ar) taršos leidimas.
Įrenginiai patenka į TIPK direktyvos taikymo sritį,
tačiau jiems pritaikyta išimtis – **vietoj TIPK
leidimo privalo būti įregistruoti.**

**Nustatyti, kad mokestis taikomas
visiems asmenims, eksploatuojantiems
privalomus įregistruoti organinius
tirpiklius naudojančius įrenginius**

120 įrenginių (112 veiklos vykdytojų), iš jų **89** – miestuose
2019 m. išmetė **940 tonų** LOJ, t. y. **2,5 %** LT bendro išmesto LOJ
kiekio (37 800 tonų)

**Oro taršos
mažinimas**

**Kvapų problemos
sprendimas**

**Visuomenės lūkesčių
įgyvendinimas**

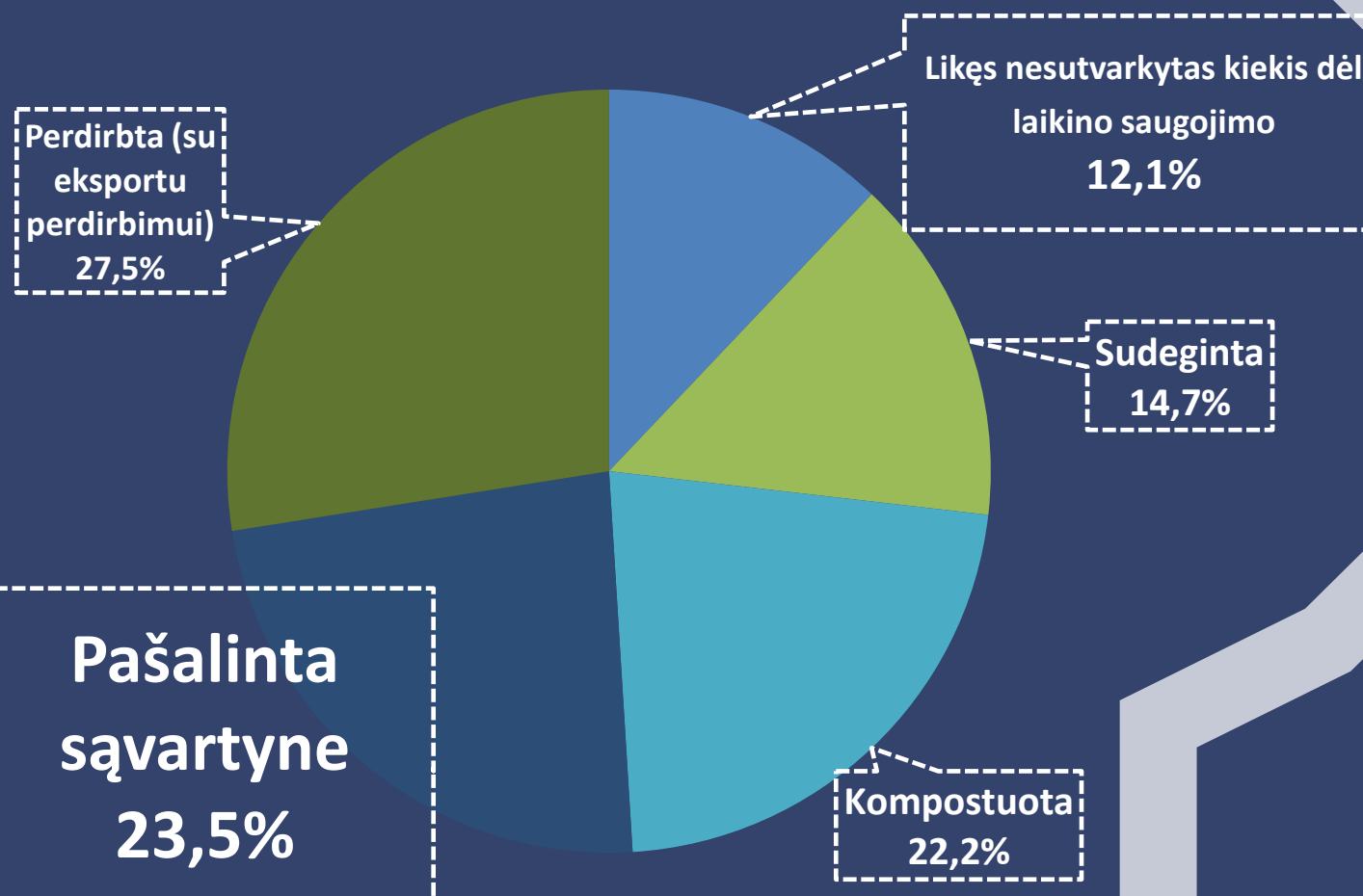

**Teršėjas moka principo
įgyvendinimas**

ŽALIOJI EKONOMIKOS
TRANSFORMACIJA
Sąvartynų mokestis

Komunalinių atliekų tvarkymas Lietuvoje, 2019 m.

2020 m.

Klaipėdos regioniniame
sąvartyne pašalinta 3,4 proc.
regione susidariusių atliekų.

TIKSLAS: sąvartynuose
šalinamų atliekų srautą
sumažinti **iki 5 proc.**

2024 M.
Lietuvos žiediškumo
indeksas sieks ES
vidurkį

MOKESTIS UŽ APLINKOS TERŠIMĄ: sąvartyne šalinamos nepavojingos atliekos

TIKSLAS: sąvartynuose šalinamų atliekų srautą sumažinti **iki 5 proc.**

Taikomas mokestis už sąvartyne šalinamas atliekas **10 Eur/toną**

Atleidžiama nuo mokesčio už iki 2020-12-31 d. pasaugojimui priimtas atliekas

Svarstoma didinti mokestį už nepavojingųjų atliekų šalinimą sąvartyne nuo 2023 m. **iki 50 - 70 Eur/toną**

Panaikinti lengvatą, už priimtas pasaugojimui atliekas, kurios pasibaigus saugojimo terminui neišvežtos perdirbti, joms taikant tuo metu galiojusį tarifą.

Sąvartynų vartų mokestis komunalinėms atliekoms svyruoja: nuo **42 €/t** Klaipėdoje iki **116 €/t** Marijampolėje atskiroms atliekų rūšims siekia **243 €/t**